

Učiteljski Tovariš.

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: „Naprednim učiteljem.“ — „Zavezniki“ v Benetkah. — Naše stališče. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Inserati.

„Naprednim učiteljem.“

I.

Prireditelj je, da je kranjsko ljudsko šolstvo v razvoju in napredku zaradi neugodnih razmer mnogo zaostalo za šolstvom sosednih in sploh ostalih avstrijskih kronovin. Slabše šolske razmere kakor na Kranjskem so edino še na Tirolskem in Predarlskem. Pa tudi tam se je začelo že svitati. Do skrajnosti ponižno in pohlevno tirolsko učiteljstvo se je začelo upirati svojim krutim klerikalnim gospodarjem ter je začelo kar najodločneje zahtevati večje izobrazbe in večjih plač. Število naprednih in svobodomiselnih učiteljev se množi od leta do leta. Le-ti nastopajo pri učiteljskih zborovanjih in uradnih učiteljskih skupščinah ter zastavljajo vso moč in vpliv za večjo naobrazbo in večje plače. Doslej do mozga klerikalno učiteljstvo je začelo izpregledovati ter pritrjevati svojim naprednim, svobodomiselnim prvoboriteljem. Da, prišlo je že tako daleč, da je učiteljstvo napovedalo štrajk, če se v kratkem ne izpremeni tirolske šolske razmere. Vlada je vsled tega v resnih skrbah, kako pomiriti po pravici razburjeno učiteljstvo. Vladna skrb je pa tembolj opravičena, ker ve, da

tirolski klerikalni deželni poslanci nečejo nič slišati o izboljšanju tirolskega šolstva in posebno še o izboljšanju učiteljskih gmotnih razmer. So pač povsod enaki ti ljubeznivi klerikalci. Zadnji čas so se pa tega perečega vprašanja poprijeli trentinski poslanci ter začeli pritiskati z vso silo na vlado, naj zastavi ves svoj vpliv, da se sanirajo tirolske šolske razmere. Klerikalni poslanci in njih oprode so zagnali grozen vik in krik, ker so — kakor tudi naši klerikalci — načelno proti vsakemu saniranju ljudskega šolstva na Tirolskem, saj vedo predobro, da bi bilo kmalu konec njihovega gospodstva v deželi, če se povzdigne ljudsko šolstvo. Napredno učiteljstvo ti „katoliki“ na nečuvnen način napadajo, ponižujejo, zasmejujejo ter denuncirajo, kjerkoli morejo. Nasprotno se pa laskajo in ližejo klerikalnim učiteljem na vse mogoče načine. Žal, da jih je-le preveč še, kateri se dajo izvabiti tem sladkim besedam, čeprav s takim nastopom na najnesramnejši način izdajajo svoje tovariše in stan ter pomagajo spletati bič, s katerim jih bodo bičali klerikalci.

Malo ali pa nič boljše so bile do zadnjega časa tudi šolske razmere na Kranjskem. Napredno učiteljstvo, združeno v „Zavezi“, si je prizadevalo na vse mogoče načine, da se povzdigne kranjsko ljudsko šolstvo ter je posebno glede izbolj-

„Zavezniki“ v Benetkah.

Spisal Fr. Luznar.

(Dalje.)

Veliki kanal, Canal grande, ali kakor ga imenuje ljudstvo: Canalazzo, ima obliko narobe obrnene črke S. Dolg je blizu 4 km in širok 40—70 m ter se vije skozi celo mesto t. j. od cerkve Santa Maria della Salute do kolodvora. Na tem kanalu je podnevu dokaj živahno. Ozke gondole z visokim železnim nosom in mali parniki (vaporetti) švigajo semtertja, opravljajoč posel fjakarjev in tramvajev. Sploh je v tem oziru v Benetkah prav prijetno, nikjer ne moti opazovalca fjakarsko kljuse, drdranje električne železnice ali zvočenje kolesarjev, le na otoku Lido je kratek tramvaj od pristanišča do kopališča. Zato pa je prepreženo celo mesto z malimi kanali — 160 — čez katere vodi 390 mostičev, ki so prav čudno narejeni. Na eni strani se gre po stopnicah gor, na drugi strani zopet dol. Biti morajo zato tako visoki, da morejo mali čolnari pod njimi. Sploh se pa lahko pride tudi po suhem iz enega konca mesta do drugega. Seveda so

nekatero ulice tako ozke, da gresta komaj dva človeka vstric. V teh ozkih, temnih in zaduhlih ulicah udarjajo človeku v nos vonjave, da z brzimi koraki pospeši svojo pot. So pač Lah! — Benečani!

Ob Piazzetti smo se vsedli v gondole in te so šinile kakor ribice po „velikem kanalu“. Bila je krasna mesečna noč. Pevci zapoje „Barčica po morju plava...“ Voda pljuska pomalem ob straneh čolnari, zibaje ga rahlo semintja, zadaj stoji veslar z dolgim veslom na lahko veslaja in vendar se čolnari hitro pregiblje naprej. Kot široka, srebrna reka blišči v luninem svitu „veliki kanal“, ob straneh pa nebrojne krasne renesančne in gotske palače iz svetlikajočega belega marmorja. Posamezne gondole švigajo mimo nas, iz daljave nas pozdravljajo mili akordi mandoline in melodični zvoki barkarole. Tuintam se posveti v kakem oknu zalušče palače lučica. Mene se polaste mehki čudni občutki. Razkošje nekdanjih Benetk mi vstaja pred očmi. Vsak trenutek pričakujem krasno okinčane ladije, iz katere odmevajo vznešeni akordi ognjevitih pesmi zaljubljenih Benečank in Benečanov. Zdaj mogočno priplava v zlatu in baržunu štrleč „Bucintore“, na katerem stoji dože z zlato in z biseri posuto kapo, ogr-

šanja učiteljskega gmotnega stanja doseglo že lepe uspehe in jih bode še, če ne bodo klerikalni poslanci v dež. zboru obstruirali! Po tem potu bo delovalo vodstvo naprednega učiteljstva tudi v bodoče in se ne bo prav nič strašilo vseh groženj in obrekovanj, katera sipljejo klerikalci na prvoboritelje naprednega učiteljstva in na napredno učiteljstvo sploh.

Zadnji čas se je dela za izboljšanje kranjskega ljudskega šolstva z železno roko poprijela tudi vlada sama. Ta hvalevredni korak naše vlade je vse napredno učiteljstvo pozdravilo z največjim veseljem. Ne pa tako klerikalci in najnovejši „napredni učitelji.“ A ne pomaga nič! Težnja po napredku in izboljšanju kranjskega ljudskega šolstva se je že tako zajedla v meso in kri vsemu naprednemu učiteljstvu, da je ne bo več mogoče iztrebiti. Ta težnja po napredku drvi kakor električni tok z največjo silo dalje in kdor ji ne bo sledil z vso vnemo in gorečnostjo, bo zaostal ter se naposled izgubil v kaki samoti, liki zaostali ptič, ki ni hotel slediti tistim, ki so ga vodili v boljše kraje. Le pogledimo v naše učilnice, kako živahno in veselo življenje je nastalo zadnji čas v njih! Le pogledimo, kako pridno se vrste hospitacija za hospitacijo v posameznih okrajih in kako marljivo delujejo tudi v tem smislu posamezna učiteljska društva in uradne okrajne učiteljske konference! Le pogledimo, s kakim navdušenjem se je učiteljstvo lotilo izboljšanja metode ter jelo popravljati in sestavljati podrobne učne načrte za posamezne predmete in kako pridno se sestavljajo in spisujejo nove metodične knjige! Vse se giblje, vse dela. To gibanje in to delo se pa ne vrši vsled kakega pritiska, ampak iz golega veselja in prepričanja, ker le z izboljšanjem ljudskega šolstva bo mogoče zatreti med našim narodom vpliv klerikalcev ter privedi s pomočjo šole naš narod do boljšega blagostanja. Prepričanje je torej tisti motor, ki goni vse napredno svobodomiselnost učiteljstva k delu za izboljšanje ljudskega šolstva. Napreden učitelj vsled tega tudi ni in ne more biti nasprotnik tistemu hudemu „dnevniku,“ natančnemu nadzorstvu in raznim najnovejšim naredbam, saj je očitno, da bo le tem potom zasijala učiteljstvu in našemu narodu boljša in srečnejša bodočnost.

Kakor pa v vsakem drugem stanju, tako se tudi med nami ne manjka takozvanih „malkontentov,“ ki bi radi dobro

živeli, malo delali in uživali slavo in čast. Nekateremu človeku je že prirojeno, da vedno le rad zabavlja, tudi če ve, da nima prav ter da s takim zabavljanjem čestokrat mnogo škoduje sebi in stanu. Žal, da je res tako! K takim „malkontentom“ moramo prištevati tudi tiste „napredne učitelje,“ ki iščejo zadnji čas zavetišča pri klerikalni stranki, ki trdi, da je šola prokletstvo za ljudstvo! Gotovo je, da se klerikalci tem zapeljanim tovarišem (do zdaj so trije) na tihem smeja v pest, v obraz se jim pa seveda dobrikajo in laskajo, ker to služi njihovu namenu. Vemo pa dobro, da tega koraka omenjeni „napredni učitelji“ niso storili iz ljubezni do klerikalne stranke, ampak zgolj radi komoditete in, da so dali duška svoji strasti, maščevalnosti in zavisti! Korak teh „naprednih učiteljev“ obžalujemo tembolj, ker jih bodo klerikalci izkoriščali v svoje namene ter napisali še več člankov in dopisov s podpisom „naprednega učitelja,“ v istini bodo pa take članke in dopise sami kovali, „napreden učitelj“ jim bo le krinka pri lovu na zaslepljene tovariše.

Naše stališče.

Pri XIV. glavni skupščini „Zaveze“ dne 15. avgusta t. l. v Trstu govoril učitelj E. Gangl.

(Konec.)

Iz povedanega izhaja neovrgljiv dokaz, da sem trdil poprej popolnoma prav, ko sem dejal, da ni kmalu komu treba toliko ugleda, kakor ga je treba šoli in učiteljstvu, ako se hoče vzdržati v tako resnih časih boja in naporov.

Iz povedanega je dalje razvidno, da so resnične besede, ki jih je zapisal „Slovenski Narod“ letos dne 19. aprila, razpravljajoč o našem ljudskem šolstvu: „... Tudi pri nas so klerikalci zakleti sovražniki šolstva in učiteljstva. Učitelj, ki vestno izvršuje svoje dolžnosti in se zaveda svoje naloge, mora biti vsak brez izjeme pripravljen, da ga bodo klerikalci preganjali, kolikor jim bo mogoče, ker vidijo v vsakem vestnem in zavednem učitelju naravnega nasprotnika svojih prizadevanj. S preganjanjem učiteljstva in škovanjem zoper šolo hočejo klerikalci omejiti vpliv šolstva na ljudstvo, hočejo zavirati razširjanje omike.“

njen s hrmelinovim plaščem, držeč v roki dragocen zaročni prstan — nevesti morja. Žal, bila je le vizija.

Takoj v pričetku kanala leži na levi Dogana di Mare, glavni carinski urad z veliko kroglo na strehi in kipom vrteče se Fortune, nadalje S. Maria della Salute, prekrasna cerkev z ogromnima kupolama. V glavnem altarju je J. le Court-ova grupa „Marija odganja kugo“. To cerkev je namreč pustil staviti senat v spomin grozne kuge, ki je razsajala v Benetkah leta 1630. ter pomorila nad 46.000 ljudi. Stene in stropi so polni Tizianovih slik. Nadalje palača Corner della la grande, stavba Sansovina z eno najlepših fasad jonskih in korintjskih stebričkov, Accademia di Belle Arti, palača Rezzonico, palača Foscari, ki je služila Avstrijcem za kasarno, palača Mocenigo, v kateri je prebival l. 1592. Giordano Bruno, palača Grimani, neznatna palačica Enriko Dandola, onega dože, ki je povzdignil Benetke na vrhunec slave in bogastva, a zase ni zahteval družega, kakor zavest, da je bil vreden sin svoje slavne domovine, palača Manin, last zadnjega beneškega dože. Takoj na to pride največji in najslavnejši most Benetk — Ponte di Rialto. Ta most je 48 m dolg in 22 m širok ter drže čezenj tri pota. Med temi poti so pro-

dajalnice, na vsaki strani jih je šest. Do leta 1854. je bil Rialto edini most čez „veliki kanal“, po katerem se je prišlo iz vzhodne polovice mesta v zahodno, pozneje pa so postavili še dva železna, ki sta brez vsakega okraska, pa tudi prodajalnic nimata. Nadalje je palača Fondaco dei Tedeschi, v XII. stoletju prenočišče nemških trgovcev, zdaj poštni urad. Koj na to je lopa za zelenjavo polna okusnega južnega sadja in ribji trg. Palača Ca d'oro, najličnejša gotška stavba, palača Fondaro dei Turchi, nekdanje prebivališče Turkov, danes mestni muzej, palača Vendramin-Calergi, kjer je umrl l. 1883 Rikard Wagner in končno krasna, iz kararskega marmorja v baročnem slogu zidana cerkev S. Maria degli Scalzi, preje last bosih karmelitov. Poleg tu naštetih je ob desni in levi še vse polno krasnih stavb nekdanjih benečanskih milijonarjev, kažoč tujeu fini okus njunih staviteljev, ki pa stoje danes ali prazne ali so nastanjene v njih prodajalnice, kavarne, restavracije itd.

Pod mostom Rialto obstanejo gondoljiri. Ko odpojo peveci par narodnih pesmi, napotimo se polagoma domov. Krasna mesečna noč, srebrno lesketajoča voda, obrobljena s čarobnimi stavbami, okrog katerih veje poezija davno minu-

Ker imamo danes še mnogo važnega posla, zato se moram kar najbolj omejiti. Ker sem doslej povedal, da ima napredno učiteljstvo glede čuvanja svojega ugleda izven šole čisto in mirno vest, se moram resnici in popolnosti na ljubo dotekniti tudi zahteve, ki govori o izdatnosti učiteljevega delovanja kot odgovitelja in učitelja.

Sami vemo najbolje, da nam je takrat delovanje v šoli najlažje, kadar stopimo v učilnico brez morečih skrbi — veseli, lahki, hrepeneči po vzgajanju in poučevanju. A sami vemo tudi najbolj, kako nam je težak posel, kadar pritiskajo na nas skrbi z železnimi rokami. In vprašal bi sedaj: Kaj je pri nas večkrat: skrb ali brez skrbi? Naj odgovorim za vse skupaj: Skrb! In sicer težka, taka, ki se je ne moreš iznebiti, če potegneš z roko po čelu, saj je to skrb za obstanek, pri mnogih skrb za rodbino! Naj računamo še toliko, naj ščipljemo tuintam — premnogokrat ne pokrijejo tisti dohodki, ki jih prejemo kot učitelji, naših izdatkov. Če je človek samski, se morda prerije, ako se že kot mlad človek zapre v celico in se zadovolji z željami po boljših časih. Če imaš pa familio, potem se ne smeš zadovoljevati z golim vzdihovanjem, zakaj tvojim ljudem je treba kruha, a za kruh je treba denarja. In tega je premalo. Pa naj mislimo tako ali drugače, naj preudarjamo na vse strani, naj molčimo ali govorimo — resnica ostane resnica: Plače učiteljstva so beraške in nedostojne. Čul sem že, ko nam je očital ta ali oni: Vedno in vedno tarnate, kakor da bi ne imeli na svetu drugega posla! — Ali naj lažemo? Ali se naj ščepirimo in si zidamo hiše za svoje denarje? Zato pa bodi komu prav ali ne, — bodi tistim, ki bi lahko pomagali, v sramoto ali v očitaneje — resnica ostane resnica: Plače učiteljstva so beraške in nedostojne!

A ker sem razpravljajal o tem predmetu že obširneje l. 1899. pri „Zavezinem“ zborovanju v Gorici, naj zadostuje, da postavim merodajnim faktorjem pred oči ono krasno eksistencijo, ki jo slikovito razgrinja po potrpežljivem papirju § 55. že parkrat omenjenega zakona.

Točka prva govori: „Najmanjše prejemke, izpod katerih ne sme nobena šolska občina iti na nižje, je odmeriti tako, da učitelji in podučitelji niso primorani truditi se s postranskimi opravili, ampak da lahko vso

lih stoletij, nenavadni vtiski tega dne, dihi polnočne ure — ure duhov in tužnomile melodije narodne pesmi učinkuje s tako silo na posameznika, da se udaja s posebno slastjo svojim občutkom ter potaplja svojo dušo v davno minule čase.

Kje so ponosni nobili, ki so se šopirili v teh sijajnih palačah? Kje je bliščeči „Bucintore“, kje so galere republike sv. Marka, ki so mogočno rezale valove Adrijskega in Sredozemskega morja??!! Tiho drči gondola po „velikem kanalu“ in kar se danes drenja po Markovem trgu, Riva degli Schiavoni, Ponte di Rialto, nima drugega skupnega z nekdanjo republiko kakor to, da od nekdanje slave — beraško živi.

Bila je ura že precej čez polnoči, ko pridemo na Markov trg. Preje tako živahno življenje je docela utihnilo. Tudi mi se podamo k počitku. Duša, polna raznovrstnih vtiskov, se ni mogla tako hitro umiriti. Še enkrat sem preživel v duhu današnji dan. Polagoma so se jele predstave mešati, še sem slišal prijateljevo enakomerno dihanje, potem pa je tudi mene objel Morfej ter me pritisnil na svoje mehko naročje.

(Konec prih.)

svojo moč na svoj poklic obračajo, in da je učiteljem še tudi mogoče, svojo rodovino živiti primerno okolnostim dotičnega kraja.“

Kolikor vem, niso v Avstriji danes še nikjer tako urejeni naši prejemki, da bi odgovarjali določbam ravnokar navedenega paragrafa, zlasti se bje brez prestanka temu zakonu neusmiljeno v lice na Kranjskem, Goriškem, Primorskem in v Istri. Ako se naše prošnje sploh rešujejo, se rešujejo z malenkostnimi vspehi, a vse peticije, kolikor jih je vložilo vse avstrijsko učiteljstvo skupno na državni zbor in visoko naučno ministrstvo, so ostale do današnjega dneva — žal! — nerešene. Veliko nelogičnost zapazimo lahko v tem, da ne stori država za izboljšanje gmotnega stanja ljudskega učiteljstva ničesar, dasi ima po členu 17. državnih osnovnih zakonov glede šolstva vse pravice najvišje voditve in najvišjega nadzorstva. In tako smo učitelji pol državni, pol deželni funkcionarji ter moramo na ta način služiti nekako dvema gospodoma. Eden je radodaren v ukazih in odredbah, ki napravlja naše službovanje čim težje, drugi je skop v plačevanju zvestih in vestnih delavcev, kar napravlja naše službovanje čim neznosnejše. In mi plavamo, da ne utonemo. In zaradi tega, ker nečejjo merodajni faktorji stopiti k skupnemu delu, da bi dali zakonu pravomočnost, da nam ne bi tako jasno sami govorili, da ni tudi zakonov treba vedno upoštevati z dostojno vdanostjo in neupornostjo, je učiteljstvu samemu — ker mu je končno vendarle treba jedi in obleke — nemogoče obračati vse svoje moči na svoj poklic, nego mora paziti — in to vedno in natančno! — da pride kje do kakega postranskega zaslužka, ki mu ugrabi vse tiste svobodne ure, katere bi sicer uporabil v to, da se mu odpočije izmučeno telo in razvedri duh. Tako smo, gospoda moja, kakor stroji, ki jih gonijo v tvornicah dan in noč! Če se stroj pokvari, ga popravijo tisti, ki jim je služil, a če se pokvarimo mi, moramo zdravnika drago plačati sami, če moremo, če ne — čakajmo, da pride zadnja ljubica po nas!

Kakor pa kažejo znamenja, nam bodo vzeli z raznimi odredbami polagoma še ta svobodni čas, ki ga imamo tuintam vzlic vsem postranskim opravilom. Priznavam javno in odkrito in vem, da priznavate z menoj vred vsi, ki ste tu prisotni, da je docela opravičena skrb višjih šolskih oblasti za povzdigo ljudskega šolstva, tista očetovska skrb, ki meri na to, da bi se naše šolstvo povzpelo na idealno višino ter bilo v resnici vsem onim, za katere je, v najvišjo blaginjo. Tako se nam je preosnovalo v zadnjih letih naše nadzornišvo, in če je vox populi tudi vox dei, bodo deželne učiteljske konferencije vzele v pretres tudi naše učne načrte. A eno moram vendarle pripomniti, to namreč, da napravlja na premnoge to beganje za popolnostjo vtisk, kakor da hočejo dograditi to velikansko poslopje od zgoraj dol, mesto da bi zidali od spodaj gor. Temelj ustvarja državni šolski zakon. Potem pa pridemo precej mi, ker smo mi tisti, ki presajamo njega dobrote med ljudstvo. Najprej bi bilo treba po mojih skromnih mislih nam zagotoviti pošteno, v zakonu utemeljeno eksistenco, potem bi smeli z nami tako razpolagati, kakor zahtevajo druge določbe zakonov in odredb. A dandanes ukazujejo, odrejaajo, disciplinirajo, nalagajo dolžnost na dolžnost, odgovornost na odgovornost — nas pa ne vpraša nihče: Ali boste vzmoogli vse to? Za nas se ne zmeni nihče, na nas se ne ozira nihče! Samo

toliko vemo, da smo za delo dobri, samo toliko, da ni plačila za naše delo!

Zato pa je naše stališče v tem pogledu jako težavno. Po naših žilah nekaj mrgoli in vre, v naših prsih se nekaj dviga kakor upor, v naših dušah se nekaj oglašja kakor velik, glasen protest! A za nami stoje naše familije, in tisoč skrbi nam tišči usta, tisoč drobnih in nedolžnih ročic se iztega proti nam, proseč: „Delaj in prenašaj nam za voljo, ker je bolje nekaj, nego nič!“

A če je že tisočkrat zmagala pravica nad krivico, bo zmagala tudi v tem slučaju, če ne bomo držali križema rok, nego če bomo tudi v bodočnosti delali po programu napredka in svobode. S svojim delom smo si že ustvarili lepo stanovsko organizacijo. Naš vpliv raste vključ klerikalnemu rovanju bolj in bolj.

To je priznaval na pr. dr. H. Tuma glede goriškega učiteljstva, pisatelj v „Učit. Tovarišu“ dne 1. listopada 1901: „... Gibanje med učiteljstvom je eden izmed vzrokov, da so se politične razmere na Goriškem razjasnile, kakor stoje danes ... Gibanje učiteljstva je torej pravzaprav prisililo dr. Gregorčiča in drugove, da so vstopili v deželni zbor...“ In tako si bomo s svojim prizadevanjem in s podporo svojih prijateljev priborili to, kar nam gre po zakonu. In potem bomo lahko rekli: „Vse, kar imamo, imamo po sebi, in vse to je znak naše krepke življenske sile!“

K sklepu se mi zdi še nekaj potrebno omeniti.

Najvspešnejše deluje človek, bodisi tega ali onega stanu, če je neodvisen od drugih, če najde zaslombe in podpore v vsakem slučaju med svojimi stanovskimi tovariši in v tem, kar je stanovska organizacija ustvarila v podporo svojim članom. V tem pogledu imamo slovenski učitelji že nekaj. Kranjski učitelji imajo svoje vdovsko društvo, vsi v „Zvezi“ združeni učitelji imamo svojo „Jubilejsko samopomoč“, in kadar bo zgrajen „Učiteljski konvikt“ v Ljubljani, bo imelo od njega mnogo koristi vse naše učiteljstvo. Menda pa jih ni mnogo med nami, ki ne bi že večkrat bili v hudih denarnih stiskah. Zakaj in kako — tega mi ni treba na dolgo in široko razpravljati, to je že utemeljeno v našem slabem gmotnem stanju. Tudi to ne bo težko verjeti, da se tudi v največji sili le z veliko težavo dobi denar, a če ga človek dobi, postane v istem trenutku od njega, ki mu ga je dal, kolikortoliko odvisen. Da si docela uvrstimo svoje stališče in se napravimo od vseh strani neodvisne, bi po mojih mislih kazalo, da začne upravni odbor „Zavezin“ pretresati vprašanje o ustanovitvi hranilnega in posojilnega društva za avstrijsko jugoslovansko učiteljstvo, in pri tem naj bi mu služila v vzgled hranilna in podporna zadruga hrvaškega učiteljstva v Zagrebu, ki deluje že nekaj let uspešno in plodonosno!

Ako pogledamo s stališča, na katerem stojimo danes — prijateljski zvezani z vsemi tistimi, ki delujejo za kulturni napredek našega naroda — tja v bodočnost, vidimo pred sabo dobo bojov in naporov. Učvrščeni v boju preteklih let, se ne bojimo bojov bodočih dni, zakaj pod zastavo naše „Zaveze“ stoji odločno, narodno napredno učiteljstvo. In v resne čase stopa impozantno število resnih mož!

Da bo tem mojim besedam dan vsaj krepak zaključek, predlagam v sprejetje nastopne resolucije, katerih utemeljevanje obsejajo moja današnja izvajanja:

1.) Napredno učiteljstvo naj deluje z vsemi pripustnimi sredstvi proti razširjanju klerikalnega, ugledu šolstva in učiteljstvu škodljivega časopisja ter si naj prizadeva, da se širi med ljudstvom o šoli in učiteljstvu prijazno pismočasopisje.

2.) Vodstvo „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ naj stopi iznova v zvezo z ostalimi avstrijskimi učiteljskimi zvezami glede korakov, ki jih je storiti vsemu avstrijskemu učiteljsstvu skupno v dosego končne pravične ureditve učiteljskih službenih prejemkov, katerim bodi v merilo § 55. zakona z dne 14. maja 1869, drž. zak. št. 62, oziroma XI., X. in IX. plačilni razred državnih uradnikov.

3.) Upravni odbor „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ naj začne pretresati vprašanje o ustanovitvi hranilnega in posojilnega društva za avstrijsko jugoslovansko učiteljstvo ter naj o uspehih študiranja tega vprašanja poroča pri prihodnji glavni skupščini. (Viharno odobravanje.)

Vse resolucije so bile onoglasno sprejete.

Dopisi.

Kranjsko.

Iz Borovnice. Dne 19. novembra t. l. je praznoval gospod nadučitelj in šolski vodja Fran Papler 40-letnico, odkar deluje na polju učiteljskega delovanja. Kdor pozna gospoda slavljenca, ki si je že od nekdaj kot vsestransko marljiv in vesten učitelj pridobil zaupanje in po svojih osebnih lastnostih tudi spoštovanje in prijateljstvo vseh, ki so imeli priliko občevati z njim, in kdor pozna tudi naš kraj, ki sme ponosno reči, da živi tudi duševno, da se krepko giblje, da napreduje, moral je pač pričakovati, da bo Borovnica storila svojo dolžnost. Lahko pritrdimo gospodu slavljenecu, da ga nobena od slavnosti, ki se jih je v Borovnici vršila že lepa vrsta, ni tako presenetila, kakor ga je ravno le-ta, ki se je priredila njemu.

Gosp. slavljenec je prišel čestitat okrajni šolski nadzornik gospod prof. V. Zupančič, ki je imel slavnostni govor. Izrazite so bile besede, ko je gosp. nadzornik očrtaval življenje in delovanje slavljenčeve, pojasnjeval s podatki razmere in dejstva, ki so kot činjenice posegale v njegovo življenje. Omenil je, da je g. slavljenec učiteljeval v Cerknici in Ratečah, potem v Polhovem Gradcu in od tod je prišel v Borovnico, kjer slušbuje že 27. leto. Spoštovanje do g. slavljenca in priznanje vsega, kar je storil za svoj kraj, izpričuje častno občanstvo, katerega mu je ob njegovi 25-letnici pred dvema letoma podelila občina.

Navzlic slabemu vremenu prišla je gosp. slavljenca počastit tudi lepa družba z Vrhnike, v prvi vrsti gosp. župan G. Jelovšek, ki je, naglašaje v svojem govoru lastnosti, ki dičijo g. slavljenca, proslavljal ga kot iskrenega prijatelja. Vrstili so se potem govori in napitnice njegovih kolegov in koleginj, domači govorniki pa so slavili njegovo trudoljubivost in zasluge za požarno brambo, za sadjarejo, čebelarstvo in

sploh za kmetijstvo, zahvaljevali se mu pa tudi kot hvaležni učenci. Prireditelj je bila srečna in je tudi popolnoma uspela. Vidi se, da je pomagala spretna roka.

Žalibog, da je odhajal g. nadzornik s poštnim vlakom. Toda že iz tega, kar se je vršilo le tekom prvih dveh ur in čemur je bil sam priča, sme sklepati, da se je govorilo in napivalo g. slavljenecu iskreno navdušeno; o tem priča pa tudi število brzojavk, ki so prišle na slavljenčevo addresso za ta večer.

Zabava je bila izborna, neprisljena. Gosp. slavljenec je itak znan kot neprekosljiv zabavnik, kateremu nikdar ne usahnejo viri pristnega humorja, in ves večer se je tudi vršil v tem duhu. Družbi na čelu je stal kot stoloravnatelj gospod prof. B., ki je s svojim širokim načinom vodil zabavo pozno v noč. Reči je treba, da smo se njegovi živahnosti in svežosti kar divili.

Sploh se je večer docela srečno obnesel. Polnoštevilno zbrana borovniška honoracija, na čelu ji g. učitelj P., se je potrudila dokazati častiti vrhniški družbi in gostom iz Preserja, da pozna svojo sveto dolžnost napram g. slavljenecu in da je v kljub zamotanim razmeram v takih in enakih stvareh, ki se tičejo g. slavljenca, zmerom edina.

Štajersko.

Iz Celja. Dne 2. novembra t. l. se je vršil v Celju shod predsednikov učiteljskih društev na Spodnjem Štajerskem, da se ustanovi „Zveza“ onih društev. Ker je ta nameravana organizacija štajerskega slovenskega učiteljstva zanimiva ali v pozitivnem ali v negativnem oziru že glede „Lehrerbunda“, je bilo pričakovati, da o tem kdo poroča v „Učit. Tovarišu“. Vprašam torej, iz katerih vzrokov se o tem trdovratno molči?

Vse štajersko slovensko učiteljstvo združiti v eno celoto, mora imeti ali namen iz stanovskih ozirov ali pa tudi iz političnih.

No, deželnozborske volitve so minule in pokazale, da učiteljstvo ni izrazilo nobenih želj. V političnem oziru nismo imeli nobenega vodstva in tudi nobenega uspeha, ker se je „Zveza“ ustanovila prepozno.

Želeti je nujno, da izvoljeni osnovalni odbor obrazloži svoje namene z „Zvezo“, da bode učiteljstvo na jasnem, sicer se lahko zgodi, da dela vsako posamezno učiteljsko društvo politiko na svojo pest. V tem slučaju nam je taka „Zveza“ nebodigatreba ali mrtvo rojeno dete. *Radovednež.*

Od nekod. Še enkrat: „Kaj pa to pomeni?“ Nekomu se je zljubilo v št. 27. „Učit. Tovariša“ svojo jezico si ohladiti z napadom na nadzornika g. Supaneka. Nisem sicer poklican, braniti g. nadzornika pred takimi napadi, ali resnici na ljubo se moram oglasiti. Povod temu mi daje poročilo v tej zadevi „šmarsko-rogaškega učiteljskega društva“ v št. 33. „Učit. Tovariša“.

Vsem učiteljem, katerim je g. Supanek nadzornik, je dobro znano, da imajo v njem nepristranskega, pedagoško in metodiško visoko izobraženega moža, kateremu je vedno le blagor šole in učiteljstva pred očmi. Da privatno občuje tudi z učitelji drugega mišljenja, je le dokaz, da ga ž njimi vežejo stare prijateljske vezi, kajti „srce zvesto kakor zdaj, ostalo bode vekomaj.“ Ogromna večina učiteljev je vedno spoštovala in še spoštuje svojega priljubljenega nadzornika ter z ogorčenjem zavrača oni neutemeljeni napad.

Ako bi hotel biti zloben, bi lahko namignil na vzroke, zakaj g. Jurkovič nekaj let sem malo drugače misli, kakor je nekaterim njegovim tovarišem ljubo. A o tem naj pre-

mišljujejo dotični učitelji, katerim je lastni „jaz“ nad vse. Zato: mea culpa!

Tudi o glasovanju predlagane resolucije bi se dalo marsikaj govoriti, a o tem je bolje molčati.

Doslednost in fini takt so lepe poteze značaja in kažejo omikanega človeka. Zanimanje za „Slomškarijo“ predbacivati g. nadzorniku pa je otročje — smešno, da ne rabim hujšega izraza, zlasti od takega učitelja, ki se je ob 7. uri zvečer v drevoredu na Slatini predstavljal biskupu Strossmayerju. To vendar ni čas in ne prostor za vizite, to je navadno nadlegovanje na letovišču živečega starčka. *Resnicoljub.*

Iz ptujske okolice. Odgovor gospodu poročevalcu o konferenci. „Strast ni nikjer dobra“, pišete! Prav imate! Toda potrpite malo! Moja strast se tiče napredka in izboljšanja enega izmed najvažnejših in najpotrebnejših učnih predmetov ljudske šole, taka strast je gotovo vzvišena, plemenita, in take strasti me ni sram.

Ta strast je tudi v temeljena v odredbi c. kr. štaj. dež. šolskega sveta z dne 13. junija 1872, št. 3254, § 2., odst. 2. glede okrajnih konferenc ljudskih učiteljev.

Ta strast je bila baš za letošnjo učiteljsko konferenco popolnoma umestna in opravičena in to vsled naročil okrajnega šolskega sveta ptujskega z dne 2. junija 1902, št. 1039, in z dne 25. junija 1902, št. 1154. V obeh naročilih so se doposlale podpisanemu razne nove Računice z izrecnim nalogom: naj jih pregleda, o njih poroča ter stavi primerne predloge.

Moja strast je bila nadalje potrebna zaradi tega, ker ste nejasno, nedoločno pisali, kdo je zakrivil, da so stavljeni predlogi propadli?

Jasno je kakor beli dan, da zahteva moja strast nujnega opravičenja, ker niti ne veste, za kaj ste glasovali! S svojimi predlogi sem nameraval takojšnjo parcialno uvedbo za poskušnjo A. Črnivčeve Prve računice in Kraus in Habernalove Prve računice, ker se mi ti Računici zde najboljši in najprimernejši za slovenske ljudske šole. Navedem doslovno svoje predloge, da si lahko vsakdo napravi jasno in nepristransko sodbo.

1.) Učiteljstvo ptujskega okraja naj si nabavi nove Računice!

2.) Učiteljstvo ptujskega okraja proučuj nove Računice!

3.) A. Črnivčeva Prva računica naj se uvede za poskušnjo na treh šolah ptujskega okraja s početkom šol. leta 1902/3, v to svrhu naj določi konferenca eno enorazrednico v Halozah, eno dvorazrednico na ptujskem polju in eno trirazrednico v Slovenskih goricah!

4.) Kraus in Habernalova samostojna Prva računica (ne predelana Prva Močnikova) naj se tudi uvede v začetku šolskega leta 1902/3 za poskušnjo v tri višje organizovane ljudske šole ptujskega okraja in sicer v eno šolo v Halozah, eno na ptujskem polju in eno v Slovenskih goricah.

5.) Vis. c. kr. dež. šolski svet štajerski se prosi, naj potrebno ukrene, da se prej ko mogoče poslovenijo po Kraus in Habernalu predelane Močnikove Računice!

Govoriti o zrelosti in nezrelosti računstva sploh in novih Računice posebej konferenca kot taka ni kompetentna, ampak edino le vis. c. kr. ministrstvo za uk in bogočastje. In to zadnje je rešilo že vprašanje o zrelosti in nezrelosti novih Računice s tem, da jih je za šolsko rabo odobrilo. Učiteljska konferenca ima le pravico in dolžnost: izbirati in izbrati med odobrenimi Računi-

cam. Te pravice pa se konferenca ni poslužila, svoje dolžnosti ni izpolnila, in to je tisto, kar sem hotel javno pribiti. Ako bodo vse učiteljske konference, ki se utegnejo prihodnje leto s tem vprašanjem baviti, enako postopale, sprejele vslikoma teze, a zavrgle iz tez izvirajoče aktualne predloge, ostane vprašanje o računstvu in novih Računih neizpremenjeno, nerešeno. In tako postopanje ni napredek, ampak reakcija!

Ptujska okolica, dne 16. novembra 1902.

Ivan Kaukler,

nadučitelj in poročevalec.

Društveni vestnik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četr. dne 4. grudnia 1902 dopoldne ob 1/2 11. uri v okoliški šoli po sledečem sporedu: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve, pred vsem revizija društvenih članov imenika, ki je z ozirom na nebržnost nekaterih tovarišev in posebno tovarišic za društvo nujno potrebna. 3. Od zadnjega zborovanja preloženo predavanje g. Fr. Podobnika 4. Slučajnosti. Na prav obilno udeležbo vljudo vabi Fr. Šorn, t. č. predsednik.

Iz ptujskega okraja. Učiteljsko društvo ptujskega okraja je zborovalo dne 6. novembra t. l. v okoliški šoli ptujski v navzočnosti 23 udov.

I. Otvorivši zborovanje, gospod predsednik Fr. Šorn navzoče prav pristrčno pozdravi ter izrazi željo, da bi se društveniki tudi v tem šolskem letu prav marljivo udeleževali zborovanj v prospeh društva in učiteljstva. Na to nam predstavi novi društvenici, gospici Marjeto Majerič in Pavlo Bašelj, kateri smo z veseljem pozdravili.

II. Vzamejo se na znanje razni došli dopisi in sicer:

a) dopis c. kr. okrajnega glavarja gospoda Apfaltrern-a, ki se zahvaljuje za častitko, poslano mu od društva o priliki njegovega imenovanja svetovalecem cesarskega namestništva;

b) dopis „Lehrerbunda“, kateri nas pozivlja, da bi ga bolje podpirali. Gospod nadučitelj Žiher predlaga, da smo dolžni podpirati društvo štajerskih učiteljev, dokler ne javimo svoj izstop iz njega; kar se sprejme. Gosp. Kaukler je v to svrhu nabral precejšno vsotico med društveniki;

c) dopis slov. glasbene matice glede naročitve Foerstorjevega „Gorenjski slavček“, cena 8 K. Sklene se, da se društvo ne naroči, ker ima itak preveč stroškov.

d) na ogled so došle „Prešernove poezije“ izdaja Aškerceva in „Erotika“ od Cankarja.

III. Gospod predsednik poroča o letošnjem zborovanju „Zaveze“ v Trstu, kojega sta se udeležila gospod predsednik, Fr. Šorn in gosp. Drag. Zupančič prostovoljno na lastne stroške. Gosp. poročevalec je rešil svojo nalogo prav dobro ter nam v glavnih potezah zanimivo slikal potovanje, sprejem in življenje v Trstu. Na predlog gospoda Žihra, se izreče obema udeležencema iskrena hvala za njih trud in veliko požrtvovalnost. Na predlog gosp. Kopicča se sklene, da se osnuje rezervni zaklad, iz katerega se bode plačevala potnina po železnici onim društvenikom, ki se udeležijo kot delegatje zborovanj „Zaveze“ ali drugih učiteljskih sestankov. V ta namen naj šolski voditelji nabirajo vsak mesec po 10 h od svojih kolegov ter izroče denar gosp. Kauklerju v Ptuj, ako pa dotični vodja ni ud društva, tako naj stori to drug tovariš.

Končno poroča gosp. Podobnik o Krivčevem spomeniku, ki je postavljen s slovenskim napisom. Naznani nam nadalje, da so se našli tudi med neučitelji blagodarni podporniki, ki so prispevali precejšno vsoto za nakup spomenika in ti so: gosp. državni poslanec dr. Ploj z 20 K, gospod dr. Brumen 5 K, gosp. profesor Zelenik 4 K in gosp. Ivanuš, kancelist in bivši součenec rajnega tovariša 1 K; za kar se jim izreka najtoplejša zahvala. Od denarja, ki se ga je nabralo za spomenik, je še ostalo 7 K 34 h. Sklene se, da se to naloži v posojilnici kot rezervni fond za spomenike.

Ko se je gospod predsednik zahvalil gosp. poročevalcu za njegov trud, ki ga je imel pri nabavljanju spomenika, zaključil je zborovanje. Prihodnje zborovanje se določi na 4. decembra.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je zborovalo letos zadnjikrat dne 16. novembra na prijaznem Vidmu. Udeležba je bila iz sevniškega okraja jako pičla, iz brežiškega pa povoljna. Zborovanja se je udeležil kot gost naš nekdanji vrli društvenik g. Josip Tratar iz Mokronoga. Društvu so na novo pristopili: gg. Majcen Martin, Jankovič Peter, Potočnik Ludovik, Sotlar Martin in gđč. Windischer Marija.

Po običajnem pozdravu predsednikovem in odobrenju zapisnika zadnjega zborovanja so se rešile nekatere društvene zadeve. Na poziv „Lehrerbunda“, tičoč se njega glasila, so se vsi navzoči društveniki s svojim podpisom zavezali, da ostanejo oziroma postanejo v prihodnjem letu naročniki „Schul- und Lehrer-Zeitung.“ Oni društveniki, kojih ni bilo pri zborovanju, se bodo potem društva pismeno vprašali, da se najdalje do 10. decembra izjavijo, ostanejo li člani „Lehrerbunda“ ali ne.

Kakor znano, mora vsak „Bundov“ član biti po pravilih tudi naročnik njegovega glasila. Naše društvo je vedno povdarjalo potrebo solidarnega postopanja vsega štajerskega učiteljstva, ako sploh smemo pričakovati, da se naše opravilne zahteve kedaj uresničijo. Gotovo se bode društvo tudi sedaj častno odzvalo temu resnemu in odločnemu pozivu. Res žalostno in sramotno bi bilo za štajersko učiteljstvo, ko bi moral list prenehati, ki je v današnjih časih bolj potreben ko nekda. Ne napravimo tega veselja našim zagrizenim nasprotnikom!

Delegatom za eventualno zborovanje „Lehrerbundove“ delegacije se izvoli gosp. Skalovnik, namestnikom pa gosp. Pečnik.

Pedagoško društvo v Krškem je zopet podarilo nekaj knjig, ki se razdele med navzoče društvenike. Pedagoškemu društvu se izreče pristrčna zahvala. Društvena pravila se bodo pomnožila, da dobi vsak član po en iztis v roke. Istotako si naroči društvo primerno število „Lehrerbundovih“ pravil.

Na to je sledilo poročilo predsednikovo o sestanku centralnega odbora spodnještajerskih učiteljskih društev, ki se je vršil dne 2. novembra t. l. v Celju. Društvo pritrdi ustanovitvi „Zveze“ ter bode pri prvem občenem zboru po svojih delegatih prijavilo pristop. Naše društvo je prepričano, da je pri sedanjih naših razmerah le z ustanovitvijo „Zveze“ omogočena združitev štajerskega učiteljskega v močno in trdno deželno zvezo. Društvo se more pridružiti bodoči „Zvezi“ le tedaj, če ista pristopi „Lehrerbundu.“

Tretja točka dnevnega reda je bilo poročilo gospoda Tominca o letošnjem glavnem zborovanju „Zaveze“ v Trstu.

Poročilo se je vzelo na znanje in izrekla delegatom zahvala na njih požrtvovalnosti.

Gospod predsednik je predaval potem o vprašanju, kje in kako naj učitelj nabira in sestavlja bajeslovno in zgodovinsko snov domačega šolskega okoliša, koja ima nam dobro služiti pri pouku v domovinoslovju. Omenil je tudi, da se je po njegovem posredovanju podaljšal rok za vpošiljanje dotične zbirke do konca decembra meseca. Sklenilo se je, da se sestavi primerna dispozicija in določi šolskim vodstvom, da se ravnajo po njej in to snov uredijo kolikor mogoče jednotno. Izrekla se je tudi želja, da bi se sprejeli v zbirko priprosti načrti, oziroma slike šolskih poslopij.

Pri zadnji točki se je vnel živahen razgovor o tiskovinah, kakršne se rabijo za izkaz šolskih zamud v mariborskem in drugih okrajih. Ker so te tiskovine jako praktično in pregledno sestavljene ter učitelju skrajno neprijetno delo izkazovanja šolskih zamud znatno olajšajo, se sklene, da se pri prihodnji uradni učiteljski konferenci stavi tozadeven primeren predlog. Nato se zborovanje zaključil.

Prihodnje zborovanje se vrši dne 6. januarja 1903. na Vidmu.

Književnost in umetnost.

„Popotnik“ ima v svoji 11. številki to-le vsebino: 1. Dr. Janko Bezjak: O razlaganju besed, izrazov in rekel pri obravnavi beril v ljudski šoli. — 2. Iv. Šega: Nekaj misli o zgodovinskem pouku. — 3. V. Bežek: Zaščitnikoma Levčevega pravopisa vnovič v preudarek. — 4. Iv. Šega: Pedagoški utrinki. — 5. Razgled. Listek 348. — Pedagoški pa-berki 349. — Kronika.

Kipi znamenitih Slovencev. Trgovec gospod Jernej Bahovec (prej Jos. Petrič) je izdal male kipe znamenitih slovenskih literatov in sicer Vodnika, Slomškega, Prešerna, Jenkota, Jurčiča in Gregorčiča. Ti kipci, ki so jako primerni kot učilo in namizni okraski, so glede podobnosti kaj dobro pogojeni in jako lično izdelani ter prav primerni ne samo za narodne rodbine, nego tudi za šole. Kipci so na čednih podstavkih. Narejeni so od takozvane slonokostene mase in se dajo tudi umiti. Cena je prav nizka, komad stane samo 1 K 80 vin. Priporočamo te kipe prav toplo; ž njimi je gotovo ustrezno narodnemu občinstvu.

„Matica Hrvatska“. Malo tednov še in dozorel bode novi sad „Matice Hrvatske“: devet knjig, tehtovitih, krasnih, kakršnih je že toliko izšlo iz Matičnega krila. Šest bo leposlovnih: slavnega romanopisca J. E. Tomića povest iz XVIII. stoletja „Udovica“, zgodovinski drami: Vojnovičeva „Dubrovačka trilogija“ iz Napoleonovo dobe in Miletičev „Tomislav, prvi kralj Hrvata“, tri povesti Bertičeve pod skupnim naslovom „Ženski udesi“, Radičev prevod nekaterih čeških povesti „Djevojački svet“ in znamenitega pesnika Tugomira Alaupovića izbrane „Pjesme“. Pouku bodo namenjene tri publikacije: I. zvezek dr. Milobarove, času jako primerne knjige „Izabrana poglavja iz obćega narodnega gospodarstva“, drja. Medinija „Crte iz hrvatske književnosti“, opisujoče slostveno delo Dalmatincev in Dubrovčanov v XVI. stoletju in zgodovinska razprava dr. Šišića „Vojvoda Hrvoje“. Vse to ogromno knjižno blago ponuja „Matica Hrvatska“ za skromno svotico 6 K. V svoji posebni zalogi izda letos vrh tega knjigo Racovo „Život starih Grka“, katero morejo dobiti člani za doplatek 2 K 40 vin. Ker izidejo letošnje knjige „Matice Hrvatske“ že v drugi polovici meseca grudna (in ž njimi vred običajni „Izveštaj“), zato prosi tukajšnje poverjeničstvo (g. župnik Ivan Vrhovnik — pooblaščenec njegov: g. knjigovez in tvorničar Ivan Bonač), da bi se mu blagovolila letnina 6 K poslati gotovo do konca tekočega meseca.

Vestnik.

Osebnosti. V brežiškem šolskem okraju so na novo nameščeni kot prov. učitelji(ce) sledeči gg. in gdč.: Sotlar Martin na štirirazrednici v Kapelah; Svetka Lapajne, Windischer Marija, Jankovič Peter in Potočnik Ludovik na novorazširjeni šestrazrednici v Dobovi; Hočevar Maks na štirirazrednici na Bizelskem; Schiffrer Emil na novorazširjeni trirazrednici v Sromljah; Mazi Olga in Jamšek Viktor na novorazširjeni štirirazrednici v Artičah. G. Majcen Martin, def. učitelj pri Sv. Duhu v Ločah je premeščen v Rajhenburg. G. Kalan in gdč. Mükusch sta radi boleznima na dopustu. — Začasnim učiteljem na trirazrednici v Velikih Laščah je imenovan g. Vinko Engelmann. — Nadučitelj pri Sv. Lenartu nad Laškem je postal g. Albert Planer, okrajni pomožni učitelj v Celju in doseđanji suplent na vadnici mariborskega učiteljskega ter stalni učitelj v Breznem, g. Fr. Breznik je nameščen kot okr. pom. učitelj za okraj Sv. Lenart v Slov. goricah. — Na šoli v Studencih pri Mariboru sta razpisani dve mesti. — Usposobljenostni izpit za ljudske šole so naredili sledeče kandidatje: gdč. Olga Bradaška v Ljubnem pri Celju, s. Aleksija Erzar v Mariboru, Karolina Gomilšek v Trbovljah, Mirka Gregorin v Celju, Roza Lapajne v Vidmu, Matilda Mihalič v Ljutomeru, Pavla Miklavc v Makolah, s. Eleonora Pirnat v Mariboru, Marija Rupnik pri Sv. Florijanu v

Doliču, Marija Šircelj v Cirkoveh (z odliko), Ida Schitt-nig v Hočah; gg. Rudolf Arnšek v Globokem pri Brežicah, Al. Bučar v Sv. Lovrencu na Drav. polju, Jos. Gorup na Polensaku pri Ptuj, Ivan Jakše na Vranskem, Avgust Lukežič v Cirkoveh, Ivan Magerl v Svibnem, L. Mohorko v Majšpergu, Ivan Pavlovič v Vidmu in Mihael Slemenšek v Novi cerki pri Ptuj. Dopolnilno preskušnjo iz nemščine je napravil gosp. Iv. Jezovšek v Sv. Lovrencu pri Celju.

Odbor za predpriprave deželne učiteljske konference, ki se bo vršila l. 1903, je imel 20. m. m. v konferenčni sobi c. kr. učiteljskega svoje zborovanje, pri katerem se je konstituiral. Predsedoval je c. kr. deželni šolski nadzornik za ljudske šole. Za njegovega namestnika je bil določen ravnatelj c. k. učiteljske Fran Levec, za zapisničarja je bil izvoljen Franc Gärtner, učitelj na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani. Delegati so se posvetovali o osnovi poslovnega reda za pripravljani odbor, o poslovnem redu deželne učiteljske konference in o osnovi revizije normaln. učnih črtežev. Presedalo se je dalje, kako stališče naj zavzema slovniški pouk in pouk računstva v ljudski šoli, o enotnih oblikah pisanih črk in o predpripravah za razstavo učil, ki naj se priredi za časa dež. učiteljske konference. Predsednik je nato podal nekaj črtic o kranjskem šolstvu, kar naj bi služilo kot nekaka podlaga za dela, ki se bodo izvršila, ter določil prihodnjo sejo za dne 23. decembra t. l., pri kateri bode poročal delegat L. Jelenc o nasvetih za poslovni red odbora, ravnatelj Levec o nasvetih za poslovnik deželne učiteljske konference, delegat J. Toman o stališču slovniškega pouka, delegat Jan. Bernot o onem računskega pouka, Jožef Gregorin o normalnem učnem načrtu na razdeljenih, eventualno nerazdeljenih enorazrednicah, Fr. Gärtner pa o predpripravah za razstavo učil.

„Napredni učitelj III“ je jako slabo poučen o ljubljanskih šolskih razmerah, dasi nosi zvonec med najnovejšimi „naprednjaki“. V „Slovenca“ z dne 20. novembra piše ta mož, da je mestni šolski svet pri imenovanju nadomestne voditeljice na mestni deški šoli 8. razrednici namesto obbolele voditeljice Guslove prezrl najstarejšo učiteljico. To je nesramna laž in „farbanje“ javnosti! Mestni šolski svet je imenoval službeno najstarejšo učiteljico za namestnico voditeljice in ta je gdč. Minka Maroutova, katera je dovršila učiteljske l. 1877; izpit učne usposobljenosti je prebila l. 1879 in stalno je bila nameščena l. 1881. Druga najstarejša na zavodu, katero ima v mislih naš „naprednjak“, je gdč. Agneza Zupanova. Le-ta je napravila zrelostni izpit l. 1878, izpit učne usposobljenosti l. 1880 in stalno je bila nastavljena l. 1881. Kdor zna brati te številke, takoj izprevidi, da je mestni šolski svet postopal popolnoma pravilno in ni „demoralizoval učiteljstva“. „Napredni učitelj III.“ tudi o imenovanju voditeljevega namestnika na III. mestni šoli ni prav poučen, ko trdi, da so najstarejšega učitelja prezrli. Resnici na ljubo moramo zopet povedati, da je najstarejši učitelj koncem šolskega leta ponujano mu vodstvo odklonil in da se je potem ponudilo vodstvo drugemu najstarejšemu učitelju. Popolnoma napačni in brez zakonite podlage so nazorji „Naprednega učitelja III.“ tudi glede oddaje začasne voditeljske službe na I. mestni petrazrednici. Nesramen in predrzen je tudi napad na našega velezaslužnega g. župana, kateri je velik prijatelj učiteljstva in g. Raktelja še posebej. To je pokazal posebno z lep, impozantno, g. Raktelju na čast prirejeno slavnostjo, ko se mu je izročila diploma meščanstva ljubljanskega mesta in z drugo še lepšo slovesnostjo, ko se mu je izročil zlati zaslužni križec. Ljubljansko napredno učiteljstvo je vsled tega napada na velezaslužnega g. župana Iv. Hribarja do skrajnosti ogorčeno in bode že poskrbelo, da se razkrinka maslo, ki ga nosi „Napredni učitelj III.“ na svoji glavi, ako ne bode miroval s svojimi napadi na poštene in delavne ljudi.

„Ljubljanski Zvon“. Uredništvo tega našega najboljšega leposlovnega mesečnika bo z novim letom dogovorno z g. A. Aškercem prevzel g. dr. Fr. Zbašnik.

Za člana c. kr. deželnega šolskega sveta v Gorici je imenovan stolni prošt preč. g. dr. Alojzij Faidutti.

Tihotapstvo. V zbornico II. mestne šole na Cojzovi cesti vtihotaplja nekdo „Slovenskega učitelja“.

V Št. Vidu nad Ljubljano so obhajali v soboto 15. m. m. stoletnico Andrej Bitenčevega rojstva. Kakor znano, je zapustil A. Bitenc za št. vidsko šolo lep kapital 80 tisočakov, katerega obresti naj se porabijo za njen razvoj. Pričakovati je bilo torej, da bo slavnost stoletnice tudi primerna veliki dobroti. A bila je jako ponižna slavnost. Peta maša in „libera“ na grobu, potem pa par pesmic v šoli in pa kratka govora župnika in nadučitelja, to je bilo vse. No — pa upajmo, da bodo Št. Viščani vsaj spominsko ploščo vzdali v A. Bitenčev dom tja na spomlad in da se bodo takrat izkazali, da niso samo potrebni, ampak tudi vredni takega velikega dobrotnika.

Skušnje učiteljske usposobljenosti v Kopru. — Od 10. do 15. m. m. so se vršile na učiteljski v Kopru skušnje učiteljske usposobljenosti. Od 8 Slovencev so zvršili gospodje učitelji: z odliko Pavel Plesničar, učitelj v Marezigah pri Kopru, in Jakob Rojic, učitelj na Barki pri Divači. Z dobrim uspehom gg.: Ferdinand pl. Kleinmayer, učitelj v Škedi, Rafael Kosovel, učitelj v Barkoljah, Rihard Orel, učitelj Dornbergu, Martin Furlan, učitelj na Vojšćici, in Izidor Koch, učitelj v Logah pri Kobaridu. Vsi imenovani gospodje, razun slednje imenovanega, napravili so tudi izpit iz nemškega jezika; poleg tega g. Kleinmayer in g. Kosovel še iz italijanščine.

Javna zahvala. Povodom mojega 40letnega službovanja na šolskem polju so mi priredili krasen časten večer, pri katerem se mi je izkazalo toli simpatij in pristrčne naklonjenosti, da se čutim dolžnega, izreči mnogobrojnemu vdeležniku te slavnosti od blizu in daleč, zlasti gosp. F. Verbiču za njegov požrtvovalni trud, velecenjenim damam in gospodom z Vrhnike, Ljubljane in drugod, zlasti pa še blagorodnemu gosp. c. kr. okraj. šol. nadzorniku V. Zupančiču za krasni slavnostni govor, svojim dragim tovarišicam in tovarišem in sploh vsem, ki so se me pri tej priliki spominjali, tem potom svojo najtoplejšo in najpristrčnejšo zahvalo. V Borovnici, dne 20. novembra 1902. Fr. Papler, nadučitelj.

Vabilo na zaupni shod, katerega skliče ajdovska podružnica učiteljskega društva za goriški okraj v Ajdovščino, dne 4. decembra ob 11. uri predpoldne. Dnevni red: 1. Predsednikov nagovor. 2. O petletninah; poroča g. predsednik. 3. O prošnjah na deželni zbor, glede zboljšanja učiteljskega stanja; poroča g. tov. Bajt Fran. 4. O načrtu postave glede zboljšanja učiteljskega gmočnega stanja; poroča g. tovariš Možina Ant. K shodu so vabljeni poleg učiteljstva tudi slov. deželni poslanci, da pojasnijo stališče deželnega zbora o zgorenjih točkah. K obilni vdeležbi uljudno vabi odbor.

Opazka: Vlak odhaja iz Gorice ob 8⁵⁵ zjutraj. Oglase k skupnemu obedu sprejema gosp. Bajt v Ajdovščini do 3. decembra.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj zboruje dne 7. decembra t. l. ob pol 11. uri dopoldne v deški okr. šoli v Celju z nastopnim sporedom: 1. Zapisnik. 2. Petje. 3. Društvene zadeve in nasveti. 4. Podavanje: „Naš šolsko-političen list“. 5. Iz šolske prakse. K mnogobrojni udeležbi vljudno vabi za odbor:

Armin Gradišnik
t. č. predsednik.

Zahvala. Umirovljeni učitelj g. Fr. Klinar v Spodnji Hrušici je tukajšnji šoli sledeče daroval: Od slov. šol. „Matice“ tri knjige, tri letnike časopisa „Zvonček“, čez 50 raznih rudnin in kamnov, mnogo cepljenih drevin in divjakov. Za ta dar se šol. vodstvo g. darovatelju toplo zahvaljuje.

Šolsko vodstvo Hrušica, dne 19. novembra 1902.

J. Cepuder.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1224.

Kranjsko.

Na mestni slovenski dekliški Srazrednici v Ljubljani je stalno popolniti dvoje na novo osnovanih učnih mest s službenimi prejemki, kakor jih ustanavlja zakon z dne 14. maja 1898. dež. zak. št. 25.

Oziralo se bode v prvi vrsti na prosilke, ki so izprašane za meščanske šole iz II. ali III. strokovne skupine.

Prošnje je vlagati predpisanim potom do 21. grudnia 1902 pri podpisaneu šolskemu oblastvu.

Po določenem roku dospelje ali nedostavno opremljene prošnje se ne bodo upoštevale.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani 20. listopada 1902.

Št. 1029.

Na enorazredni ljudski šoli v Skaručini je stalno oddati mesto učitelja-voditelja s postavnimi prejemki.

Prošnje je poslati po predpisaneu potu tukajšnjemu uradu do dne 24. decembra 1902.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 22. novembra 1902.

Z. 1272.

An der einklassigen Volksschule in Lüsach ist die provisorisch besetzte Lehrer- und Schulleiterstelle mit den gesetzmässigen Bezügen nebst dem Genusse der Naturalwohnung definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind bis 17. Dezember l. J. im vorgeschriebenen Wege hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrat Radmannsdorf, am 17. November 1902.

Z. 2259.

An der zweiklassigen Volksschule in Eisern ist die provisorisch besetzte zweite Lehrstelle mit den gesetzmässigen Bezügen definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis 17. December l. J. hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrat Krainburg, am 17. November 1902.

Z. 2260.

An der zweiklassigen Volksschule in Hl. Kreuz ist die provisorisch besetzte zweite Lehrstelle mit den gesetzmässigen Bezügen definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis 17. December l. J. hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrat Krainburg, am 17. November 1902.

Št. 652.

Štajersko.

Na ljudski šoli pri Mali nedelji, katera bo o Veliki noči 1903 v petrazrednico razširjena, sta dve učiteljski službi s plačilom po II. krajnem razredu stalno, oziroma začasno namestiti.

Prositelji, oziroma prositeljice, ki morajo obeh deželnih jezikov popolnoma zmožni biti, naj vložijo svoje redno opremljene prošnje do konca decembra t. l. pri krajnem šolskem svetu pri Mali nedelji. Okrajni šolski svet v Ljutomeru, dne 18. novembra 1902.

Ivan Bonač

Ljubljana, Šelenburgove ulice št. 5 in 6

priporoča slavnemu učiteljstvu svojo

veliko zalogo izbornega papirja, pisalnih in risalnih šol. potrebščin, zvezkov in zapisnikov.

Priznana izborni svinčniki družbe sv. Cirila in Metoda Hardmuthovega fabrikata vedno v zalogi. Ceniki na zahtevo gratis in franko.

Solidna vezava knjig za šolske knjižnice itd. po nizki ceni v lastni knjigovoznici.

Ravnokar je izšel v moji zalogi krasen slovenski

skladni koledar

v moderni obliki. Komad 70 vin., po pošti 80 vin.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{2}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.